

Висновки. 1. За допомогою адитивних технологій можливо швидко налагодження дрібносерійного виробництва деталей із складним профілем, які не мають підвищених вимог до шорсткості поверхні.

2. Застосування FDM 3D принтера для друку деталей із PETG та TPE у купі із додатковою обробкою хімічно-нейтральним лаком дозволяє отримувати прийнятний рівень герметизації технічних емностей під рідину.

Список використаних джерел:

1. Морські піхотинці США почали друкувати на 3D-принтері вибухові матеріали URL: https://espreso.tv/news/2017/10/31/viyskovi_ssha_navchylysya_drukuvaty_vybukhivku_na_3d_prynteri (дата звернення: 02.03.2023).

2. Розрахунок БПЛА на передових позиціях URL: <https://www.youtube.com/watch?v=RnkBjDqEpTk> (дата звернення: 02.03.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-303-6-58>

Прилуцька А. В.,

*аспірантка кафедри господарського права і процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

ІТ – МЕДІАЦІЯ ЯК ПРАВОВА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ

У правовій сфері виникають чисельні конфліктні ситуації – спори, які можуть бути вирішені за допомогою такого альтернативного способу вирішення як медіація. З точки зору права медіація є надзвичайно гнучкою процедурою з невисокою формалізацією та відзначається відсутністю жорсткої структурованості в порівнянні з тим же судовим процесом. Окрім вирішення конкретного правового спору, сторони в медіації можуть шукати шляхи до задоволення цілого спектру їхніх потреб та при цьому передбачати досягнення інших, додаткових цілей. Як засіб вирішення спорів та примирення медіація може застосовуватись у різних соціальних і правових контекстах [1, с. 130]. Слушною є думка про те, що саме із застосуванням медіації стало зрозуміло, що в деяких випадках можливості цього методу багато в чому перевершують судочинство. Прийшовши до осмислення цього

факту, країни Європи, що мають багату традиціями і добре функціонуючу систему правосуддя, взяли цей метод на озброєння, інтегрувавши медіацію в правову систему [2, с. 35].

Через наявність спеціального законодавчого та іншого правового забезпечення можливо говорити про інститут медіації, який представляє собою ефективну форму позасудового вирішення спору, що розглядається науковцями як, по-перше, альтернативне вирішення спору – тобто сторона звертається не до системи судочинства, а шукає інший спосіб урегулювання конфлікту; по-друге, як процес, переговори, спрямовані на вирішення спору; по-третє, як посередництво, врегулювання спору за участі неупередженої та нейтральної сторони (медіатора) [3, с. 130].

Розділ 3 Закону України «Про медіацію» визначає правові засади процедури її проведення та уявляється, що в сучасних умовах важливим є її проведення в електронному вигляді, в режимі он-лайн із використанням чисельних інформаційно-телекомунікаційних систем. Як слушно зазначає Ю. Бурим послуга онлайн-медіатора – раціональна і логічна альтернатива судовому розгляду, адже запровадження карантинних заходів здебільшого затягує розгляд справи у судовому процесі. Крім того, є ряд справ, що потребують невідкладного вирішення, адже впливають на наш щоденний ритм життя – сімейні спори, трудові, господарські [4, с. 130].

Процес електронної медіації може відбуватися через використання різноманітних освітньо-цифрових платформ. Так, вчені вказують, що проведення онлайн-медіації є можливим через використання різних технологій, наприклад, чат-конференцій, відеоконференцій, аудіоконференцій, симультанних або асинхронних повідомлень, електронного листування, голографічних зображень тощо. У випадку використання аудіовізуальних технологій онлайн-медіація більше схожа на традиційну медіацію за рахунок аудіовізуального спілкування сторін і медіатора. У такому випадку дві сторони медіації, як правило, мають два конференц-канали: один для зв'язку кожної зі сторін із медіатором і один для загальної конференції між двома сторонами та медіатором. Сторони отримують доступ від медіатора до цих каналів зв'язку, і саме через них відбувається спілкування. У випадку використання текстових методів медіатор спілкується зі сторонами через текстові повідомлення, листування або чат, при чому таке спілкування може бути як симультанним, тобто в режимі реального часу за допомогою чату, так і асинхронним – із використанням повідомлень або електронних листів, коли спілкування відбувається із перервами [5]. Тобто, можливо говорити про електронну медіацію.

Крім того, важливим є створення та підтримка відповідних веб-сайтів, на яких повинна бути розміщена повна та оновлена інформація щодо організації та проведення медіації, зразок медіаційної угоди, медіатори та їх досвід, відповідальність тощо. У цьому сенсі позитивним є досвід Польщі, де пропагує та заохочує застосування процедури медіації, а також підвищує рівень довіри громадян до такої процедури Польський центр медіації, заснований у 2000 році, а також Міністерство юстиції. Наприклад, Польський центр медіації має зручний сайт, де громадяни можуть ознайомитися з інформацією про те, що собою являє процедура медіації, які переваги вона має порівняно із судовою процедурою, в яких випадках можна направити спір на розгляд медіатора, нормативно правові акти, що регулюють застосування медіації загалом та в окремих сферах, а також є перелік, місцезнаходження, контактні дані всіх відділів і філій Центру медіації, список і контактні дані медіаторів у кожному відділі та філії [6, с. 256]. Н. Ю. Голубєва зазначає, що в Україні розвиток онлайн-вирішення спорів не має помітного розвитку. Можливо, через вартість звернення до суду, яка навіть після збільшення судового збору в 2015 р. є меншою, ніж у розвинутих країнах. Не останню роль грають і особливості національного характеру – впевненість у власній правоті і відсутність бажання йти на поступки та шукати компроміс. Крім того, ринок електронної комерції в Україні хоча і зростає рік від року, але є порівняно невеликим, а сума одноразової покупки-онлайн зазвичай має низьку вартість [7, с. 9].

Крім того, укладання угоди про медіацію також може бути в електронному вигляді, наприклад, на думку цивілістів-процесуалістів однією підстав легітимності підтвердження альтернативного вирішення цивільно-правового спору (конфлікту) за допомогою медіації є укладання договору. Проте, законодавець в п.п. 1, 3, ч. 1 ст. 1 Закону передбачив укладання: 1) договору про проведення медіації – предметом якого є надання послуг із проведення медіації, сторонами якого є сторони цивільно-правового спору (конфлікту) та медіатор; 2) медіаційна угода – письмова угода учасників правовідносин про спосіб врегулювання всіх або певних конфліктів (спорів), які виникли або можуть виникнути між ними, шляхом проведення медіації. Законодавець передбачає також особливість укладання медіаційної угоди у формі медіаційного застереження в договорі або у формі окремої угоди. Медіаційне застереження у договорі, за загальним правилом оформлюється в окремий пункт, розділ чи параграф у договорі, що укладесться сторонами, для надання правової визначеності щодо дій кожної зі сторін у разі виникнення між ними конфліктів (спорів) із виконання договірної зобов'язання,

що є предметом укладеного між ними договору, а медіаційна угода у формі самостійного документа, де закріплено домовленість сторін щодо проведення медіації [8, с. 53]. Уявляється, зазначене притаманне й для вирішення господарських спорів за допомогою медіації через укладання договору про медіацію. Слушним є думка про те, що під час медіації діє принцип – «нічого не вирішено, поки не вирішено все», тому остаточне рішення не приймається, доки не будуть розглянуті всі спірні питання і можливі варіанти рішень. У разі досягнення згоди, медіатор допомагає сторонам оформити її як письмову угоду, яка уже може бути примусово виконана у судовому порядку. В угоді повинний бути зазначений план розв'язання спору з обов'язковим зазначенням відведеного на це часу та розподілу відповідальності між учасниками. Даний етап закінчується ознайомленням з текстом угоди, її погодженням та підписанням. Із цього моменту вважається, що спір відсутній, оскільки сторони досягли консенсусу [9, с. 53]. Задля однакового та зручного праворозуміння та правозастосування представляється за доцільне угоду про медіацію визначати загальним юридичним терміном «договір».

Таким чином, в Законі України «Про медіацію» вважається за доцільне визначити наступні терміни: «електронна медіація – як процес здійснення переговорів, за участю медіатора шляхом укладання договору з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем; електронний договір про медіацію – домовленість медіатора та сторін конфлікту (спору), щодо його врегулювання шляхом погодження і закріплення відповідних його умов з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем та посвідчення цифровим підписом».

Список використаних джерел:

1. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник. Т. Білик та ін. ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 462 с.
2. Карпенко Р. Історичні передумови впровадження медіації в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С. 28–37.
3. Дутко А. О. Медіація як явище правової дійсності. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Юридичні науки*. 2018. Вип. 6. С. 213 ; Дяченко С. В., Колокольна Н. С. Запровадження медіації для вирішення 2020. № 2. С. 121. URL : http://www.lsej.org.ua/2_2020/32.pdf (дата звернення: 09.03.2023).
4. Бурим Ю. Послуги он-лайн медіатора. 01.04.2020 р. URL: <https://legal-support.top/poslugi-onlain-mediatora/> (дата звернення 10.03.2023).

5. Цувіна Т. Онлайн медіація: світовий досвід та перспективи для України. *5 років діалогу і 25 років медіації в Україні: від протистояння до порозуміння* : зб. статей ред.-укл.: А. Гусєв, К. Гусєва, Г. Похмєлкіна; за заг. ред. І. Терещенко. К. : ВАІТЕ, 2019. С. 160.

6. Поліщук М. Я. Становлення медіації як альтернативного способу вирішення спорів: досвід Польщі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2013. Вип. 23. Ч. 1. Т. 1. С. 255–258.

7. Голубєва Н. Ю. Онлайн вирішення спорів (odr): переваги та недоліки. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів : матеріали круглого столу (Одеса, 29 березня 2021 р.) [Електронне видання]; за заг. ред. д.ю.н., професора Н. Ю. Голубєвої ; НУ «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2021. С. 5–9.

8. Огрєнчук Г. О. Правове регулювання застосування медіації при вирішенні цивільноправових спорів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2016. 213 с.

9. Мєлєх Л. Окремі питання медіації у господарському судочинстві. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія : «Юридичні науки». 2020. Т. 7, № 20. С. 209–215.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-303-6-59>

Распопов В. Б.,

*кандидат фізико-математичних наук, доцент,
старший науковий співробітник
Інституту кібернетики імені В. М. Глушкова
Національної академії наук України
м. Київ, Україна*

ЦИФРОВІЗАЦІЯ В ОСВІТІ. ДОСЛІДЖЕННЯ ДИДАКТИЧНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ «СНАТГРТ»

Ноосфера, в трактуванні В.І. Вернадського, – матеріальна оболонка Землі, що змінюється під впливом людей, які своєю думкою і працею перебудовують біосферу. У червні 1992 р., з ініціативи ООН, керівники зі 114 держав світу, дипломати 178 країн, представники 1600 неурядових організацій зустрілися на Міжнародному форумі в Ріо-де-Жанейро, Бразилія, щоб погодити нагальні проблеми і визначити складові *парадигми сталого розвитку* *нинішньої технологічно розвиненої цивілізації*. Форум «РІО-1992» визначив